

v Praze dne 14. 10. 2016

Vážená paní doktorko Faladová,

Creative Commons sleduje se zájmem a zaujetím navrhované změny autorského práva v EU, v nedávné době především představení návrhu Komise pro Směrnici o autorském právu na jednotném digitálním trhu.

Creative Commons (CC) je neziskovou organizací, která zdarma poskytuje veřejné autorskoprávní licence a další právní nástroje k podpoře kreativity a sdílení. CC je reprezentována mezinárodní sítí spolupracujících dobrovolníků v 85 zemích, a to včetně 27 členských zemí EU.

Licence Creative Commons usnadňují realizaci nových sociálních, vzdělávacích, technologických a obchodních modelů, a podporují produktivní vztahy v oblastech vědění a kultury. Naše licence budou vždy poskytovat možnost pro tvůrce a autory, kteří mají zájem sdílet svoje díla za více otevřených podmínek, než umožňuje současný systém autorského práva. Avšak vize Creative Commons - univerzální přístup k výzkumu a vzdělávání a plná spolupráce v kultuře – nemůže být realizována pouze skrze samotné licencování. To je důvod, proč věříme, že pro zajištění maximálního užítku jak v kultuře, tak v ekonomických aspektech tohoto digitálního věku, musí být revidován rozsah a způsob úpravy autorského práva.

Představený návrh Komise nicméně selhává v dodržení slibu zavedení moderního autorského práva v Evropě. V ideálním případě by tato směrnice poskytovala nástroje pro progresivní změny směrem k vytyčeným cílům jednotného digitálního trhu napříč Evropou. To by nastartovalo ekonomickou aktivitu, prosadilo inovativní digitální technologie a služby a chránilo spotřebitele a přístup k informacím. Zvětšily by se příležitosti pro evropské obchodníky, instituce kulturního dědictví, vzdělávací a výzkumnou komunitu.

Nyní je čas zvážit produktivní změny, které budou ku prospěchu všem tvůrcům, uživatelům, vzdělávacím institucím i technologickým inovátorům. Také žádáme o systém autorského práva, který bude adekvátní digitálnímu věku a dostatečně flexibilní tak, aby se mohl rychle přizpůsobovat měnícímu se prostředí, které reguluje.

Ochrana tiskových publikací v souvislosti s digitálním užitím

Komise navrhuje zavést tzv. daň z odkazů, která umožní vydavatelům inkasovat poplatky od internetových vyhledávačů za to, že budou mít ve svých vyhledávacích obsaženy, byť velmi krátké, úryvky obsahu, k nimž vykonávají autorská práva. Předchozí pokusy o zavedení takové ochrany pro vydavatele ve Španělsku nebo Německu příliš nefungovaly, což potvrdila nejen Komise v posouzení dopadů ale také někteří španělští vydavatelé v komentářích a diskuzích. Naopak by zavedení takové právní úpravy na unijní úrovni mělo silně negativní vliv na všechny zúčastněné včetně nakladatelství, autorů, novinářů, výzkumných pracovníků, poskytovatelů online služeb i uživatelů. Ustanovení o takovéto dodatečné ochraně by mimo jiné také znesnadnilo záměr autorů, kteří si přejí šířit svá díla bez dalších obtíží, např. pod licencemi Creative Commons.

Toto ustanovení by mělo být ze směrnice odstraněno.

Výjimka pro výukové účely

Komise navrhuje zavést výjimku pro užití autorsky chráněných děl při digitálním přeshraničním užití děl pro výukové účely. Takový návrh je zklamáním, protože by umožnil členským státům neaplikovat tuto výjimku, pokud by byly studijní materiály dostupné pod licencí. Navíc by z této výjimky profitovala pouze oficiální vzdělávací zařízení, neboť se vztahuje pouze na sdílení autorských děl v rámci uzavřené online sítě (např. univerzitní informační systém).

Tato výjimka by měla být pozměněna, aby umožnila každému, kdo poskytuje vzdělávací služby užívat a sdílet online obsah pro vzdělávací účely v souladu s poctivými zvyklostmi a to bez další zátěže a aby se nemuselo zjišťovat, zda existuje jiná odpovídající licencovaná možnost. Mnohem lepší by bylo harmonizovat technologicky neutrální výjimku zavedenou InfoSoc směrnicí pro území celé EU.

Výjimka pro vytěžování textů a dat

Komise navrhuje zavedení výjimky vytěžování textů a dat pro neziskové výzkumné organizace. Tím bude omezen inovační potenciál objevů založený na takovém vytěžování, neboť bude výslovně vyloučen soukromý sektor. Všechna užití, která nebudou spadat pod tuto omezenou výjimku, budou muset být licencována. Tím vznikne situace, kde vytěžování textu a dat mimo akademický sektor bude omezeno na zdroje dat k licencování dostupné, kam spadá podstatná část online dostupných informací. Krom toho návrh omezuje rozsah vytěžování pouze pro vědecké a výzkumné účely. Toto omezení sníží dopad inovativních vytěžovacích aktivit, jakými jsou novinářské rešerše, průzkumy trhu či další typy aktivit, nikoli striktně jen z oblastí vědeckého výzkumu. Pozitivním aspektem výjimky je její nemožnost smluvního vyloučení, ačkoliv by bylo vhodnější zakázat též užívání technologických opatření na omezení přístupu a užívání děl pro potřeby tohoto vytěžování.

Výjimka vytěžování textu a dat by měla být zakotvena s cílem umožnit komukoliv vytěžovat text a data ze všech legálně přístupných materiálů za jakýmkoliv účelem.

Užívání děl nedostupných na trhu institucemi kulturního dědictví

Návrh Komise též řeší problémy, kterým instituce kulturního dědictví čelí při snaze zahrnout díla nedostupná na trhu do svých sbírek dostupných online. Návrh Komise vyžaduje, aby členské státy vydaly legislativu, která by usnadnila rozšíření kolektivního licencování na taková díla. V takovém systému by kolektivní správci mohli udělit licence institucím kulturního dědictví pro užívání děl držiteli práv, které nezastupují. I když by takový systém usnadnil těmto institucím zpřístupňování určitých druhů děl, nefungoval by v případě všech druhů děl nedostupných na trhu. Ve výsledku pak navrhovaná licenční řešení samotná nenaplní, co je třeba k umožnění online přístupu k evropskému kulturnímu bohatství.

Lepším řešením by bylo zavést výjimku pro užívání děl nedostupných na trhu, která by fungovala po boku několika dnes dobře fungujících licenčních řešení či modelů kolektivní správy.

Filtrování uživatelského obsahu na internetových platformách

Komise navrhuje zavést požadavek, aby internetové platformy monitorovaly a filtrovaly uživateli nahrávaný materiál za pomoci spolupráce s držiteli práv a zavedly do svých systémů technologie analyzující obsah. Takový požadavek rozšiřuje typické povinnosti zprostředkovatelů a mohl by mít negativní a dlouho trvající dopad na obecné neziskové platformy (např. Wikimedia), které bývají tradičně od takových požadavků osvobozeny. Krom toho by návrh vážně omezil schopnost občanů komunikovat skrze komerční platformy, které jsou takovým návrhem motivovány k filtrování svobodného projevu svých uživatelů. Navíc je návrh v rozpo-

ru s čl. 15 směrnice o elektronickém obchodu, která zakazuje povinnost obecného monitorování internetových platforem.

Toto ustanovení by mělo být ze směrnice odstraněno.

Svoboda panoramatu

V řadě členských států nemají občané základní právo pořizovat a sdílet fotografie budov, umění a dalších děl trvale umístěných ve veřejných prostorech. Návrh Komise neobsahuje povinnou výjimku pro tuto aktivitu.

Podporujeme začlenění povinné výjimky garantující svobodu panoramatu pokrývající jak komerční, tak i nekomerční užití, stejně jako užití online i offline.

Obecná výjimka

Současný návrh postrádá obecnou výjimku aplikovatelnou na specifické případy legislativou nepředvídané. Předpisy moderního autorského práva by se postupem času měly přizpůsobovat novým druhům užití děl a technologiím bez potřeby legislativních změn. Klíčem k takovému úspěchu je zahrnutí obecné výjimky, která bude otevřená potenciálnímu užití pro jakýkoliv účel založenému na aplikaci pružného poměřovacího testu, který odpovídá mezinárodnímu třístupňovému testu dle čl. 9 Bernské úmluvy. Modely pro takovou výjimku obsahuje americká doktrína Fair Use, jakož i čl. 5.5. Wittemského Evropského autorského zákona.

Návrh Komise nereflektuje většinu konstruktivní odezvy ze širokého okolí, která volá po moderním autorském právu odpovídajícím digitálnímu věku a trhu. Doufáme, že skrze národní konzultace a nadcházející legislativní akty Evropského parlamentu a Rady Evropské unie bude návrh Komise upraven tak, aby obsahoval pozitivní změny podporující zainteresované strany, včetně tvůrců, uživatelů a veřejného zájmu.

Rádi poskytneme další podněty pro konzultační proces či zodpovíme veškeré Vaše dotazy.

S pozdravem,

za Tým Creative Commons Česká republika

Jan Vobořil, Iuridicum Remedium, z.s. – Public Lead Creative Commons Česká republika,
voboril@iure.org, tel. 728 937 902

za Tým Creative Commons

Timothy Vollmer, Public Policy Manager, tvoll@creativecommons.org

Další organizace podporující toto stanovisko:

ApTI - the Association for Technology and Internet (Romania)

Asociación Civil Tejiendo Redes para el Desarrollo Integral de las Comunidades (Peru)

Centrum Cyfrowe (Poland)

Creative Commons

Creative Commons Australia

Creative Commons Austria
Creative Commons Belarus
Creative Commons Belgium
Creative Commons Colombia
Creative Commons Denmark
Creative Commons El Salvador
Creative Commons Greece
Creative Commons Ireland
Creative Commons Luxembourg
Creative Commons Netherlands
Creative Commons Nigeria
Creative Commons Panamá
Creative Commons Peru
Creative Commons Poland
Creative Commons Portugal
Creative Commons Romania
Creative Commons Spain
Creative Commons Ukraine
Creative Commons United Kingdom
Creative Commons Uruguay
Creative Commons USA
Derechos Digitales (América Latina)
Fundación AccesArte (El Salvador)
Fundacion Karisma (Colombia)
Greek Free Open Source Software Society (Greece)
IPANDETEC (Panamá)
Luxcommons asbl (Luxembourg)